

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 123/2010-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. augusta 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti MVDr. P. D., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. T., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T/49/2004, za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MVDr. P. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T/49/2004 p o r u š e n é b o l o .

2. MVDr. P. D. p r i z n á v a finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť MVDr. P. D. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. T., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2010 doručená sťažnosť MVDr. P. D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T/49/2004.

V sťažnosti sťažovateľ poukázal na to, že prokurátor Okresnej prokuratúry Košice II podal 29. júla 2004 okresnému súdu na neho obžalobu pre trestný čin nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 9 ods. 2 a § 248 ods. 1 Trestného zákona. Sťažovateľ k priebehu konania uviedol, že okresný súd „vytýčil hlavné pojednávanie na deň 14. júla 2005, ktoré som žiadal odročiť pre plánovanú dovolenku môjho obhajcu. Súd žiadosti vyhovel a nové pojednávanie vytýčil na 24. októbra 2005, ani toto pojednávanie sa nekonalo z dôvodu mojej choroby. Súd začal veci pojednávať 11. decembra 2006, 22. januára 2007, 1. marca 2007 a 31. mája 2007. Ostatné konanie bolo odročené za účelom pribratia znalca z odboru ekonomika. Tohto znalca súd uznesením pribral 3. júla 2007. Od pribratia znalca súd vo veci nekonal. Ja som sa listom z 17. februára 2009 dožadoval pokračovania hlavného pojednávania. Súd mi 17. marca 2009 zaslal na vedomie list, ktorý adresoval konateľovi spoločnosti K., spol. s r. o., ktorá spoločnosť mala spravovať účtovnú agendu potrebnú k znaleckému dokazovaniu. Od tej doby súd nekoná.“.

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že trestné konanie proti nemu je vedené od roku 2001 a ústavný súd už nálezom sp. zn. II. ÚS 209/05 z 22. februára 2006 rozhodol, že

postupom orgánov činných v trestnom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov.

Okresný súd sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. 1 SprV/68/2010 z 23. februára 2010 a sp. zn. 1 SprV/214/2010 z 19. apríla 2010, ktorého súčasťou je aj podrobná chronológia jeho úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/49/04. Predseda okresného súdu vo vyjadrení uviedol, že *„k prietahom v konaní došlo čiastočne v období september 2004 - marec 2005. Vzhľadom na počet vecí v súdnom oddelení a skutočnosť, že predsedníčka senátu vybavuje aj väzobné veci, úkony súdu po tomto období boli vykonávané priebežne a plynule, posúdenie zbytočnosti prietáhov ponechávam na zváženie ústavnému súdu.*

V tejto súvislosti poukazujem na konanie samotného sťažovateľa v období od júla 2005 do októbra 2006, ktoré spôsobovalo, že sa v danej veci nevykonávalo dokazovanie.

Obdobie nečinnosti od septembra 2007 do septembra 2009 bolo spôsobené objektívne, nemožnosťou zabezpečiť účtovne doklady potrebné na vypracovanie znaleckého posudku, zo strany súdu boli v tomto období vykonávané úkony smerujúce k ich získaniu.

Na tunajší súd nepodal sťažovateľ sťažnosť v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Sťažovateľom požadované finančné zadostučinenie nie je podľa môjho názoru dôvodné, jeho neistota bola odstránená oslobodzujúcim rozsudkom. Samotný sťažovateľ svoj postoj k trestnému stíhaniu vyjadril aj tým, že svoju neúčast' na hlavných pojednávaniach ospravedlňoval z rôznych dôvodov, v kontexte čoho sa jeho tvrdenie, že ho súd nechával v stave neistoty, javí ako účelové.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 123/2010-15 z 11. marca 2010 ju prijal na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení k prijatej sťažnosti doručenom ústavnému súdu 26. apríla 2010 uviedol, že konanie sp. zn. 3 T/49/2009 je právoplatne skončené, oslobodzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť 5. marca 2010.

V reakcii na vyjadrenie okresného súdu právny zástupca sťažovateľa neuviedol žiadne nové skutočnosti relevantné na posúdenie veci.

Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu oznámili ústavnému súdu, že netrujú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ústavný súd preto v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti, vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 3 T/49/2004 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

Okresnému súdu bola 29. júla 2004 podaná obžaloba na sťažovateľa a Z. Š. pre trestný čin nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 9 ods. 2 a § 248a ods. 1 Trestného zákona (zákona č. 140/1961 Zb.). Správa o výsledku mediácie bola vyhotovená 8. júna 2005, z ktorej vyplýva, že 25. apríla 2005 bola vec predložená ako vhodná na vykonanie mediácie a 26. mája 2005 obžalovaní nedali súhlas na mediáciu.

Okresný súd nariadil 8. júna 2005 hlavné pojednávanie na 14. júl 2005, na ktoré sa obžalovaní nedostavili, podľa zápisnice z hlavného pojednávania sa ospravedlnili (ich obhajca žiadal o ospravedlnenie z dôvodu svojej dovolenky). Okresný súd 12. septembra 2005 nariadil hlavné pojednávanie na 24. október 2005. Sťažovateľ 11. októbra 2005 doručil ospravedlnenie, podľa ktorého je od 25. júla 2005 práceneschopný, jeho zdravotné problémy mu nedovoľujú zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní, podľa doporučenia lekára sa nemá namáhať, rozprávať a denne dochádza na rehabilitáciu s tým, že predpokladaná doba liečby je šesť mesiacov a jej skončenie súdu oznámi. Okresný súd 21. októbra 2005 zrušil termín hlavného pojednávania z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľa. Okresný súd 1. februára 2006 dožiadal lekárku MUDr. H. D., ktorá vystavila doklad o práceneschopnosti

sťažovateľovi, o vyjadrenie, či je sťažovateľ stále práceneschopný, a aby uviedla predpokladaný termín jej ukončenia, ako aj to, či ochorenie je takého charakteru, že sťažovateľ nie je schopný absolvovať súdne konanie. MUDr. H. D. prípisom doručeným 14. februára 2006 oznámila, že práceneschopnosť trvá, v najbližšom období bude sťažovateľ hospitalizovaný a nemožno určiť čas ukončenia jeho práceneschopnosti s tým, že do jej ukončenia sa nemôže zúčastniť pojednávania. Okresný súd 22. mája 2006 opäť žiadal vyjadrenie od lekárky sťažovateľa, pričom zásielka sa vrátila s tým, že MUDr. D. už v železničnej nemocnici nepracuje. Prípisom z 30. júna 2006 okresný súd dožiadal Sociálnu poisťovňu Košice o podanie správy, či u sťažovateľa trvá práceneschopnosť, ktorá začala 25. júla 2005. Sociálna poisťovňa 8. augusta 2006 odpovedala, že neevidujú žiadnu práceneschopnosť sťažovateľa s tým, že ak je nezamestnaný a vedený na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, ich evidencia práceneschopných ho nezaznamenáva. Okresný súd 12. septembra 2006 vyzval sťažovateľa, aby oznámil, či trvá jeho práceneschopnosť, a predložil o tom doklad. Sťažovateľ 2. októbra 2006 oznámil, že nie je práceneschopný, jeho liečba ale nie je ukončená, má schválenú aj kúpeľnú liečbu, ktorej termín mu oznámený ešte nebol.

Okresný súd nariadil 8. novembra 2006 hlavné pojednávanie na 11. december 2006, na ktorom boli vypočutí sťažovateľ aj poškodení, okresný súd uznesením podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku vylúčil zo spoločného konania trestnú vec vedenú proti obžalovanej Z. Š. na samostatné konanie. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 22. január 2007, na ktoré sa dostavil sťažovateľ, neprišli však svedkyne, na ktorých výsluchu trvala prokurátorka, pričom sťažovateľ uviedol, že trvá na výsluchu znalca. Z týchto dôvodov bolo hlavné pojednávanie odročené na 1. marec 2007. Podaním doručeným 7. februára 2007 sťažovateľ navrhol vypočuť dvoch svedkov. Znalec doručil 21. februára 2007 ospravedlnenie s tým, že z dôvodu pracovných povinností sa môže zúčastniť hlavného pojednávania až v apríli. Okresný súd vykonal hlavné pojednávanie 1. marca 2007, na ktorom bol sťažovateľ prítomný, okresný súd vypočul štyroch svedkov. Ďalšie hlavné pojednávanie okresný súd uskutočnil 26. apríla 2007, sťažovateľ bol prítomný, hlavné pojednávanie bolo odročené pre neprítomnosť svedkov s tým, že budú predvolané dve svedkyne a znalec a bude pripojený súvisiaci konkurzný spis. Obvodné oddelenie Policajného zboru K. doručilo 10. mája 2007

správu o výsledku pokusu o doručenie predvolania svedkyňi A. L. s tým, že sa zdržiava v Českej republike, kde aj pracuje. Okresný súd na hlavnom pojednávaní 31. mája 2007 vypočul znalca, sťažovateľ namietol závery znaleckého posudku, pričom okresný súd hlavné pojednávanie odročil na neurčito pre účely pribratia nového znalca z odboru ekonómie a pre účely zistenia pobytu svedkyne L. Opatrením z 31. mája 2007 okresný súd priznal znalcovi znalečné. Uznesením z 3. júla 2007 okresný súd pribral do konania znalkyňu z odboru ekonómie a manažmentu, odvetvia účtovníctva a daňovníctva Ing. A. B., ktorej uložil zistiť, či spoločnosť, ktorej štatutárnym orgánom bol sťažovateľ, mala dostatok finančných prostriedkov na výplatu miezd zamestnancom za rozhodné obdobie, a tiež položil ďalšie otázky súvisiace s predmetom trestného konania. Okresný súd uložil znalecký posudok podať do dvoch mesiacov od doručenia spisu. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 28. júla 2007.

Znalkyňa doručila znalecký posudok 8. septembra 2009, v ktorom uviedla, že listom z 5. októbra 2007 požiadala okresný súd o zabezpečenie podkladov na vypracovanie znaleckého posudku a niekedy na jar 2009 jej bolo oznámené archivárom obchodnej spoločnosti K., s. r. o., G., že doklady obchodnej spoločnosti V., a. s., K., o ktoré požiadala okresný súd, sa v archíve nenachádzajú, a preto vypracovala znalecký posudok z tých podkladov, ktoré mala k dispozícii.

Na hlavnom pojednávaní 9. februára 2010, na ktorom sa zúčastnil aj sťažovateľ, okresný súd vypočul znalkyňu, vyhlásil dokazovanie za skončené a po záverečných rečiach vyhlásil rozsudok, ktorým podľa § 226 písm. b) Trestného poriadku oslobodil sťažovateľa spod obžaloby, lebo skutok nie je trestným činom. Sťažovateľ sa vzdal práva podať odvolanie aj za oprávnené osoby, prokurátorka sa nevyjadrila. Prokuratúra 15. februára 2010 doručila odvolanie proti rozsudku, ktoré následne vzala späť. Písomné vyhotovenie rozsudku bolo súdnej kancelárii predložené 23. februára 2010 a v ten deň bolo aj expedované, predmetný rozsudok okresného súdu nadobudol 5. marca 2010 právoplatnosť.

Konajúca sudkyňa 23. februára 2010 vyhotovila úradný záznam o dodatočnom zažurnalizovaní korešpondencie medzi znalkyňou a obchodnou spoločnosťou K., s. r. o., G., v čase, keď sa súdny spis nachádzal u znalkyne.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha, aby ústavný súd vyslovil, že došlo k porušeniu jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (napr. II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní

a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Proti sťažovateľovi sa vedie trestné konanie vo veci spáchania trestného činu nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 248a Trestného zákona pod sp. zn. 3 T 49/2004. Sťažovateľ je stranou v tomto trestnom konaní. Vec nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za právne ani skutkovo zložitú. Vo všeobecnosti však platí, že v trestných veciach musí pristupovať súd k takémuto konaniu s osobitnou starostlivosťou, keďže výsledok takéhoto konania má pre sťažovateľa mimoriadny význam (dotýka sa jeho osobného statusu).

2. Správanie sťažovateľa ako strany v konaní je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ bol v období od 14. júla 2005 do 2. októbra 2006 práceneschopný, v dôsledku čoho sa nemohol zúčastniť na hlavnom pojednávaní. V tomto období okresný súd nemohol teda vykonávať procesné úkony, a preto toto obdobie nemôže ísť na vrub tomuto súdu. Práceneschopnosť sťažovateľa však prispela k predĺženiu konania a ústavný súd zohľadnil túto skutočnosť pri priznaní finančného zadosťučinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Vec napadla na okresný súd 29. júla 2004. Konanie trvalo viac ako šesť rokov a v jeho postupe sa vyskytli obdobia nečinnosti, ktoré v celkovom súhrne spôsobili predĺženie konania. Ústavný súd takto hodnotí obdobie od 29. júla 2004 do 25. apríla 2005, teda obdobie od podania obžaloby do predloženia veci ako vhodnej na vykonanie mediácie, a obdobie od 21. januára 2007 do 9. februára 2010 pri zadovážovaní podkladov pre znalcov potrebných na vypracovanie znaleckého posudku a zabezpečovanie vypracovania znaleckého posudku a výsluchu znalca.

Vzhľadom na zistené obdobia nečinnosti ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd sa svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T/49/2004 dopustil zbytočných priesťahov, čím porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 3 T/49/2004 bolo do rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd neuložil okresnému súdu povinnosť, aby v označenej veci v ďalšom období konal bez zbytočných priesťahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie 3 000 € .

Pretože ústavný súd nepovažoval za primerané konkrétnym okolnostiam prípadu vysloviť len porušenie základného práva sťažovateľa, rozhodol aj o priznaní finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní ústavný súd zohľadnil jednak doterajšiu dĺžku posudzovaného konania okresného súdu (viac ako šesť rokov) a zistené zbytočné priesťahy okresného súdu v trvaní 19 mesiacov, ako aj skutočnosť, že k tejto dĺžke konania prispel aj

sťažovateľ svojím správaním v rozsahu 15 mesiacov. Ústavný súd prihliadol ďalej aj na mimoriadnu dôležitosť konania pre sťažovateľa a na to, že predmetné konanie bolo v čase do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené. Na základe týchto skutočností dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude primerané všetkým okolnostiam prípadu priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie v sume 1 500 €.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. T., P. Vychádzal pritom z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Ústavný súd v súlade s vyúčtovaním právneho zástupcu priznal sťažovateľovi úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) vykonané v roku 2010 podľa § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) po 120,23 € za každý úkon podľa § 11 ods. 3 vyhlášky a náhradu hotových výdavkov podľa § 16 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 7,21 €, spolu v sume 254,88 €.

Okresný súd je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia podľa bodu 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. augusta 2010